

Utorak, 19. oktobar 2004.
Svedok Lijana Kaneli (Liana Kanelli)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Kej (Key).

ADVOKAT KEJ: Dobro jutro, časni Sude. Prvi svedok za danas je Lijana Kaneli (Liana Kanelli) koja je na raspolaganju Sudu.

SUDIJA ROBINSON: Molim da svedok pročita svečanu izjavu.

SVEDOK KANELI: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine, neka mi Bog pomogne.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KEJ

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Gospođo Kaneli, dobili ste slušalice, ali znam da vi govorite savršeno engleski, verovatno vam ne trebaju. Da li me čujete?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, uz dozvolu Pretresnog veća, sobzirom da godinama radim za radio i televizuju, volela bih, ako je to moguće, da to izbegnem i da skinem slušalice?

SUDIJA ROBINSON: Da, možete.

SVEDOK KANELI: Hvala.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Vi ste Lijana Kaneli? Da li je to tačno?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, kršteno ime mi je Garifalija (Garyfallia), ako želite da prevedem na engleski to je "cimet", moje ime je, znači, "cimet", ali me zovu Lijana Kaneli, svi me znaju pod tim imenom.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Možete li da nam kažete nešto o sebi? Da li je tačno da ste novinar?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, novinar sam već 32 godine, a imam 50 godina. Izabrana sam za poslanika kao nezavisni kandidat, saradivala sam sa Komunističkom partijom (KKE, Kommunistiko Komma Eladas) 2000. godine i ponovo sam izabrana ove godine, u martu. Urednik sam i izdavač magazina koji se zove "Nemesis" (Nemesis) od januara 1997. godine, 1998. godine, izvjavam se.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Vi ste poslanik u grčkom Parlamentu?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, u grčkom Parlamentu.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da li ste vezani za neku konkretnu stranku ili ste nezavisan poslanik?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ja sam nezavisan poslanik, ali saradujem sa Komunističkom partijom, to je politička odluka koju sam donela posle rata u Srbiji.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Kada ste prvi put izabrani u Parlament?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: 7. aprila 2000. godine.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: I vi ste pripadnik specijalne ...

prevodioci: Molimo govornike da prave pauzu između pitanja i odgovora i da imaju na umu da se ovo prevodi. Hvala.

SUDIJA KVON: Gospodine Kej, zamoljeni ste da pravite pauze između pitanja i odgovora i molim vas da govorite malo sporije.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Izabrana sam u aprilu 2000. godine kao nezavisan poslanik. Kandidovala sam se u takozvanom atinskom području i izabrana sam za poslanika u Parlamentu kao deo Komunističke partije. Parlament broji 300 poslaničkih mesta. Onda sam ponovo izabrana ove godine, nakon četvorogodišnjeg mandata. To nisu bili prevremeni izbori, to su bili redovni izbori, u aprilu 2004. godine, takođe za poslanika u Parlamentu koji ima isti broj mesta i u okviru iste stranke.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Ovo se prevodi ...

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ja ću da se trudim da govorim što sporije, da bi sve moglo da se prevede. Bila sam i sama prevodilac i znam kakav je to posao, to je težak posao.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: A ja ću da sačekam da se prevod završi, jer se prevodi na nekoliko jezika, pre nego što postavim sledeće pitanje.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Izvolite, vi ste na redu.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Vi ste član Specijalnog komiteta za institucije i transparentost (Special Committee on Institution and Transparency) i vi ste, u stvari, potpredsednik tog komiteta?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Vi ste član Komiteta za odbranu i spoljnu politiku (Standing Committee on Defence and Foreign Affairs)?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Vi ste sada izdavač vašeg magazina "Nemesis"?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Pravilnika vašeg Parlamenta naglašava da

novinari ne mogu da budu članovi Parlamenta, je li to tačno?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne, oni mogu da budu članovi Parlamenta, ali ne mogu da budu plaćeni kao novinari. Oni mogu da pišu članke. Oni mogu da izražavaju svoja mišljenja, mogu da budu vlasnici akcija u različitim preduzećima, ali ne mogu da budu profesionalni novinari. Ja ne mogu da radim na televiziji, ne mogu da radim na radiju i ne mogu da radim za bilo koji medij.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: U prošlosti ste nekoliko puta posetili bivšu Jugoslaviju, nema potrebe da ulazimo detaljno u te posete, ali samo kao deo vašeg iskustva, potvrdite nam da li je to tačno?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, posetila sam Jugoslaviju, zemlju poznatu pod tim imenom, a onda sam posetila takozvanu današnju bivšu Jugoslaviju i posetila sam Srbiju i Crnu Goru, kako se danas naziva. Ako mogu nešto da dodam, moja prva poseta bivšoj Jugoslaviji bila je pre 25 godina. Imala sam priliku kao novinar da putujem praktično u svaki deo zemlje, od severa do juga, od istoka do zapada.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Kao deo vašeg iskustva za vreme raspada bivše Jugoslavije, vi ste kao novinar bili zabrinuti zbog toga i pisali ste članke s tim u vezi i u vezi sa ulogom grčke Vlade.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Nijedan građanin sveta nije mogao da bude indiferentan u odnosu na ono šta se dešavalo na Balkanu. U mojoj zemlji imano nešto šta je ličilo na vrlo sarkastičnu, ali vrlo ponosnu šalu kada smo govorili o Grčkoj (Greece). Govorili smo: "Ovo nije samo Grčka, ovo je takođe i Balkan". Dakle, posebno za grčkoge novinare, političare, obične građane Grke, šta god se dešavalo u našem susedstvu, na našim granicama, u Albaniji (Albania) gde živi pola miliona Grka, u Bugarskoj (Bulgaria), u Rumuniji (Romania), u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji, bilo je od velikog interesa i izazivalo je zabrinutost. Želela bih da dodam, mi smo bili u agoniji prateći raspad prijateljske zemlje koju je svaki grčki kamion morao da pređe da bi stigao u srce Evrope (Europe) donoseći robu, odvozeći je i dovozeći je i svaki civilni avion naše, u

to vreme državne agencije, "Olimpik Ervejz" (Olympic Airways) morao je da plati taksu kada je preletao vazdušni prostor Jugoslavije. Dakle, to je imalo veliki politički, ekonomski, istorijski i ljudski, humani značaj. I moram da dodam da su hiljade grčkih porodica sa devojčicama i dečacima i studentima imale decu na jugoslovenskim univerzitetima, hiljade njih. Neki od njih su bili žrtve rata i takođe bombi koje su bile obogaćene osiromašenim uranijumom. Već sada imamo tri smrtna slučaja izazvana leukemijom. Prema tome, bilo bi nemoguće za poštenog novinara da ne skrene svoju pažnju na ono šta se dešavalo u zemlji kao što je Jugoslavija.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Vi ste objavili nekoliko članaka koji su se odnosili na raspad Jugoslavije i to je bilo pre NATO bombardovanja u martu 1999. godine, je li tako?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, to je apsolutno tačno. Ja sam praktično predvidela šta će da se desi, tako da očigledno za javno mišljenje moje zemlje, ja sam nevoljno postala ekspert, jer šest meseci pre nego što je počelo bombardovanje i sasvim iznenada, to se desilo samo jedan dan pre nacionalnog praznika u Grčkoj, dakle, svako ko je barem čitao novine, gledao televiziju, mogao je lako da izađe na ulice i da demonstrira. Ja sam objavila članak u novembru 1998. godine, veliki članak sa mnogo informacija koje sam prikupila i naslov je bio "Sklonite ruke od Srbije" (Keep Hands Out of Serbia) i ja sam tu predvidela da će politička saradnja Sjedinjenih Američkih Država (United States of America), snaga NATO i sporazum 15 evropskih zemalja članica Evropske Unije (European Union), na jedan ili drugi način, ako Milošević i dalje bude odbijao da potpiše sporazum iz Rambujea (Rambouillet), da će oni razoriti zemlju, da će pokušati da zaplaše stanovništvo, da razore infrastrukturu zemlje i onda, nešto što se zaista i desilo, zaboravila sam da napomenem da sam ja član Parlamentarne skupštine Saveta Evrope (Parliamentary Assembly of the Council of Europe) i ja sam odlazila u druge komitete Evropske Unije i tražila novac da se restaurira evropska zemlja koja je razorena tokom jedne decenije. To je bila poslednja faza. Uz sve dužno poštovanje ovog uvaženog Suda, bila sam očev-

idac tokom svog života, očevidac tri rata, jednog genocida, jedne revolucije, videla sam smrt vlastitim očima. Ja sam brojala hiljade i hiljade mrtve dece u Ruandi (Rwanda), imam 350 fotografija mrtve dece koje sam lično snimila. Bila sam u Iraku (Iraq), bila sam u Iranu (Iran).

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam mnogo. Gospodine Kej, ovo nije opšte ispitivanje situacije u Jugoslaviji, ovo je suđenje koje je usmereno na vrlo konkretne tačke optužnice. Bio bih vam zahvalan ako biste usmerili svedoka na dokaze koji su bliži optužnici.

ADVOKAT KEJ: Da. Nakon što sam postavio osnovu za to, ja bih se sada pozabavio posetom.

SVEDOK KANELI: Mogu li da se obratim Pretresnom veću?

SUDIJA ROBINSON: Ne, samo odgovarajte na pitanja advokata.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Ja ću sada da se pozabavim vašom posetom Srbiji 1999. godine. Vi ste postavili osnovu vašeg interesa za taj region i ja bih sada želo da se pozabavimo konkretnim pitanjem vaše posete Srbiji 1999. godine. Da li je tačno da ste putovali kroz Srbiju posebnim putem?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, bila je grupa novinara i jedan evropski parlamentarac koji je sada ministar zdravlja u mojoj zemlji. On se zove Nikitas Kaklamanis (Nikitas Kaklamanis). On je takođe putovao zajedno sa ostalim novinarima da vidi šta se tamo dešava, da možemo da budemo očevidci onoga šta se dešavalo, jer uglavnom informacije koje su stizale na početku bombardovanja dolazile su kroz "NATO-pull" reportera, tako da su mnogi grčki novinari želeli da budu tamo, da budu prisutni i da svoje izveštaje prenose u Grčku i prešla sam granicu između Bugarske i Srbije i stigla u zemlju.

SUDIJA KVON: Gospođo Kaneli, možete li da nam kažete datum

vaše posete?

SVEDOK KANELI: Datum? Mislim da je to bilo krajem aprila 1999. godine. Prilično sam sigurna, a u mom pasošu sigurno ima tačan datum, ali to je bilo posle grčkog Uskrsa. Znači, to je bilo oko mesec dana posle početka bombardovanja. Trebalo bi da bude oko 24. Dakle, između 20. i 24. aprila 1999. godine.

SUDIJA KVON: Hvala.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Znamo da je bombardovanje počelo 24. marta 1999. godine. Dakle bombardovanje je već počelo i nakon što je potrajala nekoliko nedelja ili mesec, da li je to bilo vreme kad ste vi odlučili da odete tamo sa svojom grupom?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da i u mojoj zemlji ljudi su bili vrlo uznemireni zbog toga, ljudi su izlazili na ulice, bile su svakodnevne demonstracije i govorili su govorili "ne" ratu, tako da sam ja morala da odem i da lično vidim taj rat.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Hteo sam da vas pitam o tome pre nego što ste sami došli do toga. Dakle, da li je u Grčkoj postojala zabrinutost zbog političke situacije koja se razvijala u Srbiji? Je li to tačno?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, to je izgledalo kao poslednja scena desetogodišnje predstave, dramatične predstave, nešto šta je počelo početkom devedesetih, tako da je to bio kraj te krvave dekade za tu zemlju i ne samo za nju.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Vaša maršruta do Srbije, kroz Bugarsku, dovela vas je do jednog konkretnog sela, je li to tačno?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, dovela me je do sela koje se zove Aleksinac. I mogu da vam kažem sve šta sam tamo videla i nadam se da sam zbog toga ovde.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Mi smo pokušali da nađemo Aleksinac na karti koja je uvedena u dokaze. Ne znam da li biste bili u mogućnosti

da identifikujete Aleksinac za Pretresno veće na jednoj opštoj karti Srbije. Da li biste mogli to da uradite?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Pa, dragi zastupniče, imate moj magazin, možete da prezentirate Pretresnom veću sve fotografije i lica. Ja ne znam da li sam u poziciji da vam pokažem tačan položaj tog sela na karti, ali nadam se da nije sasvim nestalo. Bilo je još uvek zgrada koje su stajale kada sam ja bila tamo. Bila je čak i škola koja je još uvek stajala, samo su učenici bili mrtvi, oni nisu stajali, ali pokušaću da vam pomognem, ako budem mogla. To je na jugu zemlje.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Ako bih mogao da vam pokažem jednu opštu kartu ...

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Verovatno su promenili ime ili nešto tome slično.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Pa, pogledajte, ako možete to da pokažete na jednoj opštoj karti. Iznosim dokaz 326, tabulator 27, to je karta koja je ranije uvedena.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ja mogu takođe da pokažem jedan od magazina.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: To je "Tajmsov" (Times) atlas. Ne morate da ga stavljate na grafoskop, prvo ga pokažite svedoku. Ako možete da to nađete, pomoglo bi nam i onda možemo da stavimo na grafoskop.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: To mi uopšte ne pomaže, ali ja se pitam, gospodin Milošević je ovde, on poznaje svoju zemlju, on može da nam pokaže gde su ta sela. Nadam se da mu nije uskraćeno pravo da pokaže selo na karti. Selo se zove Aleksinac i ja ga sad ne vidim na karti, ali ja nisam vojno lice, ne znam kako se čitaju karte.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, možete da nastavite. Mislim da nije bitno da se nađe tačna lokacija mesta.

SVEDOK KANELI: Nadam se da niko ne sumnja u to zato što ne mogu da nađem na karti.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Ispričajta nam za Aleksinac, šta ste videli kad ste stigli tamo?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Stigla sam tamo, vladala je tišina. Osim užasnih jauka ljudi usred takozvanog centra sela, gde ste mogli da vidite kuće srušene sa zemljom i bila je ogromna rupa koju je očigledno napravila bomba i videla sam čoveka starog 40, 45 godina koji kopa. Morali smo da se popnemo preko zemlje koja je bila crna, užasno je smrdela, na metal, a on je kopao tu i čutao je i onda je napravio rupu kao da iskopava zemlju ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice)?

TUŽILAC NAJS: Oklevao sam da uložim bilo kakav prigovor na ovo svedočenje. Naravno, ne želim da se bilo šta preseče ukoliko pomaže Pretresnom veću, ali čini se da svedok svedoči o nečemu za šta će da kaže da je to posledica NATO bombardovanja Srbije. Ako Pretresno veće misli da će to na neki način da bude od koristi, ja neću da ulažem prigovor na to, ali pre nego što potrošimo vreme na ovo svedočenje i popunimo time zapisnik, mislim da bi bilo korisno da znamo u čemu je značaj svega ovoga.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej?

ADVOKAT KEJ: Optuženi je često tvrdio i iznosio kao svoju odbranu na navode ove optužnice da je njegova država delovala u samoodbrani u odnosu na agresore, strane sile, uključujući i NATO, a da je razaranje Jugoslavije bilo organizovano od strane stranih sila u njihovom vlastitom interesu i da su imale iste ambicije u odnosu na Jugoslaviju, kao što su imale u odnosu na Srbiju kada je reč o Kosovu. I to je nešto šta je on tvrdio u svojoj uvodnoj reči pred ovim Pretresnim većem i često ponavljao tokom unakrsnog ispitivanja.

Prema tome, relevantnost ovog svedočenja, ako se na to svodi, je u tome da je Odbrana u mogućnosti da pokaže da je NATO bombardovao institucije i civilne zgrade, odnosno strane sile koje čine NATO. I to ukazuje na ono šta je on izneo pred ovo Pretresno veće, da je reč o agresiji na njegovu, a on, kao šef države, se suočio sa posebnom dilemom i pitanjem bezbednosti svoje zemlje.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Kej, ovo je relevantno za izvođenje dokaza optuženog. Izvolite, nastavite. Gospodinu Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo nije karta na kojoj se nalazi Aleksinac. Aleksinac je jedan rudarski gradić na jugu Srbije. Ova karta pokriva područje negde do Kragujevca ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, na kraju glavnog ispitivanja daću vam mogućnost da vi to objasnite preko ovog svedoka.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Znači Aleksinac, grad koji ste vi posetili, bio je, kao što ste svojim očima mogli da vidite, meta bombardovanja avijacije NATO?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da. To je ono šta NATO najčešće zove "kolateralna šteta".

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Dozvolite mi da vas ovde zaustavim na trenutak.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Radite to na isti način kao i čovek koji je kopao onu zemlju. Stavio komad mesa pred moje noge i kad sam pitala "šta je to", on mi je odgovorio, pokušaću to dobro prevedem: "Najverovatnije nečije rame".

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da li je to bio civil?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Apsolutno.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da li ste videli uništene zgrade u Aleksincu?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da. Ušla sam u spavaću sobu jedne trinaestogodišnje devojčice. Ona je poginula dok je učila fiziku. Pitala sam ljude tamo da li će da mi dozvole da uzmem jednu od njenih knjiga i jedan komadić te male sobe, ne kao dokaz, nego kao ljudsko sećanje na to šta može da bude kolateralna šteta. Oni, naime, nisu videli neprijatelja. Spavali su, a bombe su jednostavno ispuštene kroz prste branioca mira.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da li možete da nam opišete koje su to zgrade, kakva vrsta zgrada je bila oštećena bombama?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: U Aleksincu su bile samo kuće, ništa drugo. To je jedan mali gradić. Tamo nije bilo ništa važno. To je bio jedan zaboravljeni mali gradić. Usred ničega, negde u Evropi, negde u južnoj Srbiji. To je incident koji niko ne može da objasni, a u okolini Aleksinca su mogli da se vide samo traktori, polja, kuće od cigli, čak i bez fasade, to je siromašan kraj. Sledeća stvar koju sam videla je bila jedna fabrika blizu Beograda.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Zadržimo se sada na Aleksincu. Važno je da čujemo sve šta imate da kažete, a šta je relevantno za ovo suđenje. Da li ste videli bilo kakve vojne instalacije u Aleksincu?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ni jednu jedinu. Svi novinari su o tome razgovarali. Oni su u Jugoslaviji bombardovali ciljeve ... Ja sam iz Grčke prešla u Bugarsku, a zatim iz Bugarske ušla u Jugoslaviju. Dok sam putovala do Beograda, jedine vojne stvari, pazite, "vojna" pod navodnicima, koje sam videla svojim očima, to su bila dva ili tri stara, napola uništena policijska vozila u kojima su bili veoma stari policajci sa dugom kosom. Najverovatnije su regrutovali penzionere i oni su morali zbog razloga bezbednosti da stupe na dužnost ponovo i oni su nas dva puta zaustavili, zato što je nekoliko kilometara ispred nas trajalo bombardovanje. Rekli su nam "morate da sačekate i zatim možete da nastavite". Ja sam se pitala "pa gde su vojnici, zašto oni ništa ne rade"? Naime, normalno je da očekujete da vidite vojne instalacije ili vojnike kako dolaze i odlaze.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Dozvolite mi da vas ovde zaustavim na trenutak. Recite nam, ako možete, koliko je objekata u Aleksincu oštećeno bombardovanjem?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Pa bilo je to jedno naselje sa tro-spratnicama, radničkim zgradama za stanovanje. Ako sada pokušam da se toga setim, tri četvrtine tog naselja od, znači, sedam, osam zgrada od tri sprata, od kojih je svaka imala po tri ulaza, znači devet stanova, sedam ih je bilo uništeno, a preostala dva su i dalje postojala. Bombe su pale u sredinu, između zgrada i to dve bombe. To su mi tamošnji ljudi rekli, a mogle su da se vide i rupe koje su ostale od bombi, tako da ne može da se opovrgne da se radilo o dvema bombama: jedna je pala na glavnom trgu toga sela i druga između ovih zgrada, nekih 500-600 metara od prve.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Vi ste u vašem časopisu "Nemesis" objavili jedan članak o toj poseti i objavili ste fotografije snimljene u vreme vaših poseta. Da li je to tačno?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Vi ste mi sinoć dali taj časopis?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEJ: Molim da se to stavi na grafoskop, kako bi Sud mogao da vidi te fotografije.

SUDIJA ROBINSON: U redu.

ADVOKAT KEJ: Fotografije su u koloru, nismo uspeli da ih fotokopiramo.

SUDIJA KVON: Imate li kartu?

ADVOKAT KEJ: Ne.

SUDIJA KVON: Još uvek želimo da vidimo gde se Aleksinac nalazi na karti. Je li to u blizini Kosova? Je li to na Kosovu?

ADVOKAT KEJ: Ne, to je u Srbiji.

SUDIJA KVON: U južnom delu Srbije. Ako tokom pauze možete da pronađete kartu, ili možda Tužilaštvo može da pomogne.

ADVOKAT KEJ: Mi smo to probali da pronađemo na "Guglu" (Google) pre nego što smo jutros došli u sudnicu.

SUDIJA ROBINSON: Možda gospodin Milošević može da vam pomogne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson), ovo je deo karte, na tom delu nema Aleksinca. Ako date kartu Srbije, ja ću vam obeležiti Aleksinac, ali na ovoj karti je samo deo Srbije gde nema Aleksinca. Ovo je Beograd i severni deo, mali deo južno od Beograda. Aleksinac je južnije.

SUDIJA ROBINSON: U redu, pokušaćemo da nabavimo odgovarajuću kartu.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Mi smo u najboljoj nameri pokušali svedokinji da pomognemo sa tom kartom, ali, eto, nismo uspeli. Dakle, ako pogledamo tu fotografiju, recite nam, ovde sa leve strane vidimo jednu manju sliku na kojoj se vidite i vi.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, morali ste, naravno, da dokažete da ste bili tamo.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Ali ovde nema spora o tome da li ste vi bili tamo ili ne?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne, ja sam samo sarkastična kao što svi novinari obično jesu kad se nalaze u ratnoj zoni.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Zgrada koju vidimo na ovoj fotografiji, recite nam šta je bila ta zgrada?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: To je jedna od zgrada, unutra su ljudi ... Ne znam. To nije bila državna zgrada, nego je to stambeno područje. I, pazite, želim da odbranim moj jezik ovde. Slova koja vidite na ovoj fotografiji znače sledeće: prva reč znači "rat" i zatim, dalje, piše, "sada počinje". Dakle, "rat sada počinje".

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Okrenite sada još stranicu gde vidimo još fotografija Aleksinca. Pokažite nam prvo prvu stranu.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Na gornjoj fotografiji na grčkom je napisano "Aleksinac" i vidite da je neko poslat ovde da pogleda šta se dogodilo i vidite ovde o čemu sam vam pričala, to su, jednostavno, kuće. To su kuće običnih ljudi u Aleksincu. Tu nema nikakvih kasarni, niti vojnih instalacija i u celom tom kraju nije bili ničega šta bi bomba mogla da promaši, neka vojna meta koju bi bomba promašila.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Pogledajmo i druge fotografije na ovoj strani i recite nam šta želite da nam kažete o tome. Da li je to isti blok stanova koji smo videli na većoj slici?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: A ovo su kuće u okolini toga trga koji ste opisali?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Dozvolite mi da pokušam ovde nešto da objasnim, a nešto šta proizlazi iz mog strašnog iskustva iz rata. Ako pogledate ove zgrade, način na koji su one uništene, onda ne možete nikako da zamislite da je bomba eksplodirala na zemlji ili ispod zgrada. I ne može da se zaključi da je te zgrade pogodio neki projektil "zemlja-zemlja" ili tako nešto. Kad uđete u zgrade, onda je to sasvim očigledno. Situacija je bila veoma opasna, zato što je do udara došlo prethodne noći. Šut je još padao i još uvek je bilo vruće, pazite, vruće. Disala sam vrućinu. I bilo je očigledno da je to nešto šta je došlo s neba.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kej, to nije bio odgovor na vaše pitanje. Mislim da bi nam bilo od velike pomoći da dobijemo

odgovor na vaše pitanje. Vi ste postavili pitanje da se te zgrade identifikuju. Mislim da je to suština onoga šta vi želite da kažete.

SVEDOK KANELI: Možete li da ponovite ili da preformulišete pitanje? Žao mi je što vas nisam razumela.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Na fotografijama vidimo ovu stambenu zgradu. Ona se vidi u celini na većoj fotografiji. Jesu li ove kuće koje vidimo na ostalim fotografijama takođe oko tog trga koji ste ranije spomenuli?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: To su slike snimane iz raznih uglova, a predstavljaju iste zgrade. Snimane su odozgo, odozdo, sa leva, desna, izbliza, iz daljine. Ja sam fotograf amater.

SUDIJA BONOMI: Ali ova fotografija, odmah ispod prsta, tu vidimo dve zgrade, dve kuće. Odmah ispod prsta tu vidimo dve zgrade. Prvo, stambena zgrada, da li je to stambena zgrada ona sa leve strane?

SVEDOK KANELI: Da. Mislite na ovu? Ne, na ovu?

SUDIJA BONOMI: Da, mislim na tu fotografiju.

SVEDOK KANELI: To je stambena zgrada.

SUDIJA BONOMI: Znači to je civilna stambena zgrada?

SVEDOK KANELI: Da, stambena zgrada. A ovo su, takođe, kuće. Udaljenost je tu veoma mala, to na fotografiji ne možete dobro da vidite, a ovde je središnji trg sela.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da, dakle ne koristimo reč koju ste vi upotrebili, "pijaca", nego reč "trg". Sada pogledajmo druge fotografije. Molim da pomerite vaš pokazivač na druge fotografije. Možete li malo da podignete stranicu, u redu, hvala. Ovo su, znači,

fotografije stambenih zgrada u okolini trga?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da. Evo, na ovoj fotografiji, na ovoj fotografiji se bolje izbliza vidi manja kuća koja se nalazi ispred stambene zgrade. Ja sam pitala šta su oni tamo držali i rekli su mi da je ta kuća bila puna poljoprivredne mehanizacije, traktora i onih stvari koje se koriste za konje. Kako se to kaže, ono kad jašete konja ...

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Sedlo?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, da, sedlo. Dakle tamo su bila sedla. Znači to su bile poljoprivredne ostave.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da li je u okolini bilo vojske? Da li se neko iz vojske okolo motao?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Želela bih da je bilo tako, ali tamo je bio samo gradonačelnik Aleksinca, tri žene, a ostatak sela je bio na groblju gde su bile sahrane.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Sa leve strane fotografije koju vidimo na monitoru se nalazi nešto: je li i to stambena zgrada? Na žalost svetlo loše pada na fotografiju. Da. Dakle ovo je isto stambena zgrada?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, ja sam ušla u tu zgradu. Videla sam spavaće sobe, kuhinje, uništene krevete, knjige, polupane tanjire, viljuške, odeću, lutke i igračke male dece.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Znači to nije bilo industrijsko postrojenje, nikakva vojna instalacija?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne, nikako.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mogu li da pomognem? Ja mislim da možemo da rešimo problem sa kojim su se borili svedok i gospodin Kej. Ako pogledate dokazni predmet 83, ako pogledate ovu prvu kartu na kojoj se ne bi očekivalo da nađete mnogo oznaka za mesta, mislim da će optuženi da potvrditi da je to pravo mesto. Ovde gde se nalazi moj prst, tu se nalazi Aleksinac. Možda bi optuženi mogao to da pogleda i da potvrdi da je to to mesto.

ADVOKAT KEJ: Možda biste svedokinji mogli da pokažete tu stranu u atlasu, gospodine Najs. Ostavite i ovu vašu oznaku, to može da bude od pomoći.

SVEDOK KANELI : Hvala, gospodine Najs.

SUDIJA ROBINSON: Molim da onda to kasnije predate optuženom.

SVEDOK KANELI: Da, sada vidim. I ako pogledate kojim sam putem išla pošto sam prešla granicu, išli sam prema severu.

SUDIJA KVON: Stavite to, molim vas, na grafoskop i pokažite pokazivačem.

prevodioci: Odbrana nije uključila mikrofون.

SUDIJA ROBINSON: Da, mislim da smo videli.

ADVOKAT KEJ: Možemo li malo da zumiramo kako bismo videli i samo ime mesta?

SUDIJA ROBINSON: Da, sad se vidi. U redu, hvala. Molim da se to preda optuženom.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Druge fotografije sa desne strane, jesu li one relevantne za Aleksinac?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne. To je jedna manja termoelektrana nadomak Beograda.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: U čemu je relevantnost tih slika koje su tada snimljene?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Dva dana pošto sam stigla u Beograd, pala je jedna veoma velika bomba i svi su novinari tamo želeleli da odu, neki od nas su i otišli. Ja sam smatrala da sam imala

veliku sreću što je samnom u pratnji išao jedan evropski parlamentarac koji je po zanimanju bio doktor i sećam se da mi je gospodin Kaklamanis rekao da ne možemo tamo da se zadržimo više od nekoliko minuta. Rekao je da na osnovu onoga šta tamo vidi i šta može da omiriše, da je opasno tamo biti i disati, tako da nismo tamo dugo ostali, samo sam snimila nekoliko fotografija, a zatim sam morala da se zaštitim i da napustim to mesto.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Jeste li, zatim, iz Aleksinca otputovali za Beograd?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: I jeste li istog dana stigli u Beograd, istog dana kad ste prešli granicu?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Koliko dugo ste ostali u Beogradu?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Nekoliko dana, pet ili šest.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Jeste li tokom te posete i sami iskusili bombardovanje Beograda?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Svake noći čula sam sirene i zvuke bombardovanja, ne veoma blizu mestu gde sam bila, jer inače bih to osetila i znala. To je dolazilo sa, mogli bismo to da nazovemo okolina, okolina Beograda, nadomak Beograda i videla sam kako bombe padaju. Videla sam svetlo. Videla sam repove. Ne možete da ne vidite bombu na mračnom nebu.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Jeste li posetili jedno mesto na kom su se okupile izbeglice u okolini Beograda?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da. Bilo je tamo toliko novinara, toliko ljudi. To je bilo jedno siromašno mesto, ne sećam se imena. Kad bih pročitala sve ono šta sam napisala u to vreme, mogla bih da budem nešto preciznija. Međutim, imala sam samo dva dana da se pripremim za ovu raspravu, a tu se radi o milionima reči, ne hil-

jadama, milionima reči i informacija koje sam dobila. I zatim sam se svakog dana i svake noći sastajala sa ljudima u samom Beogradu, kretala sam se Beogradom. Srela sam izbeglice iz prethodnih ratova, Srbe. I oni su bili sigurni da je to kraj. Znali su da je to grozni kraj svih ratova. Susrela sam Cigane koji su iz Beograda išli u Vojvodinu, iz Vojvodine na jug zemlje. Oni su jednostavno pokušavali da žive. Susrela sam se i sa neprijateljima gospodina Miloševića, sa njegovim političkim neprijateljima. Niko nije želeo da napustiti Beograd, niko nije želeo da odleteti iz Beograda. Svi su nas pozivali. Svake noći su nas pozivali da izađemo, da odemo na mostove, da odemo na javna mesta i da sa njima podelimo to i njihovu želju da pokažu šta oni misle o bombama i kako ih preziru. Kao što je Sizif (Sisyphus) prezirao božiju kletvu.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Jeste li tokom vaše posete Beogradu imali prilike da intervjušete gospodina Miloševića?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Želim da kažem da bih volela da sam barem imala čast i povlasticu da intervjušem vođu jedne zemlje koja je ratovala. Jedina šansa koju smo mi dobili, kad kažem "mi", mislim tu i na druge novinare, novinare drugih nacionalnosti koji su se samnom nalazili u to vreme u Beogradu. Mislim da ih je bilo na stotine, pa je onda formirana jedna mala grupa i mi smo čekali da se sa njim sastanemo. Sastali smo se sa njim na 10 minuta, ja čak sa sobom nisam ponela ni foto aparat, zato što smo u zadnji čas čuli da ćemo sa njim moći da se sastanemo negde oko 20.00, 20.30 te večeri. To je bilo veoma opasno. Jedno službeno vozilo sa dva policajca otpratilo nas je do jedne zgrade. Bila je to jedna prazna zgrada, ne mogu da kažem da li je to bila neka službena zgrada, bilo je dosta mračno.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Moram da vas prekinem. Ne trebaju nam ti detalji. Ja, naime, želim da vas nešto pitam o tome koja ste mu pitanja postavljali. Da li ste ga pitali konkretno o Rambujeu?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da. Mi smo svi zajedno imali nekih 20 do 25 minuta, nas četvoro ili petoro novinara. On se nalazio pod

veliki pritiskom, to je bilo ratno vreme, morao je da se sastane sa velikim brojem ljudi, tako da sam ja imala priliku da kažem tek nekoliko reči, pa sam ga pitala o Rambujeu. I pitala sam ga je li to sada kraj te, takozvane, države Jugoslavije. Pitala sam ga ...

ADVOKAT KEJ – PITANJE: I da li vam je on nešto rekao o Rambujeu?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ja bih volela kad bi on mogao sam da odgovoriti na to pitanje onako kako je odgovorio i želela bih da mi on sam postavi to pitanje, budući da je sam advokat, ali mislim da ja ne treba da na to da odgovorim. On je na to odgovorio, ja sam to čula vlastitim ušima šta je Rambuje. "Je li to Dejton (Dayton)? Ne, to nije Dejton. Sporazum. To je kraj, bez obzira da li ga potpišem ili ne. Oni su već odlučili da to naprave, manje više". Ja ga sad ne citiram, ne usuđujem se da ga citiram. Gospodine branioče, morate da uzmete u obzir uslove pod kojim tri ili četiri novinara rade, dok im bombe padaju na glavu usred noći u Beogradu, dok agresija NATO kulminira, a oni se sastaju sa vođom zemlje koji mora da da ozbiljne odgovore o tome šta se dešava u njegovoj zemlji. Da sam ja bila u njegovim cipelama, ja bih nas sve izbacila napolje, jer mi smo tamo bili, znali smo ko je neprijatelj, znali smo ko je lovac, a ko plen. Molim vas da ne citiram, ja ne bih mogla da preuzmem tu odgovornost. Jer on je ovde, hvala Bogu, živ je. I on može sam da odgovara na pitanja iz istorije. Ne trebam vam ja za to. Ja vam nisam potrebna da vam kažem da da se on složio sa svim onim šta su od njega tražili, onda najverovatnije ne bi bio ovde u ovoj sudnici. Bio bi na strani pobednika, a ne na strani gubitnika i nikome ne bi trebao politički Sud poput ovog.

SUDIJA ROBINSON: Ovaj komentar je potpuno izvan postupka. Molim vas da se koncentrišete na svedočenje.

SVEDOK KANELI: U redu, časni Sude.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Možete li da nam opišete vrstu oštećenja od bombardovanja?

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kej, pre nego što pređete na to, da li ste dobili odgovor na poslednje pitanje koje ste postavili? Ja sam potpuno zbunjen. Ako želite jasan odgovor, koliko sam ja shvatio, morate da ponovite pitanje.

ADVOKAT KEJ: Pa ja sam dotle došao u vođenju svedoka.

SVEDOK KANELI: Molim vas, preformulišite pitanje.

SUDIJA BONOMI: Pitanje nije moglo da bude jednostavnije. Bilo je da li vam je tokom intervjuja gospodin Milošević bilo šta rekao o Rambujeu i bilo bi od koristi ako biste rekli da znamo da li jeste.

SVEDOK KANELI: To je potpuno pogrešno pitanje. On je rekao na kraju intervjuja ... To nije bio intervju, to je bio kratak razgovor. Da sam imala priliku da napravim intervju, ja bih objavila taj intervju. To je bio kratak razgovor u trajanju od 20 minuta za četiri novinara i mislim da je jedan od njih Amerikanac napravio fotografiju. Prema tome, časni Sude, to nije bio intervju i ja ne mogu da vam traku onoga o čemu se razgovaralo tih 10 minuta. Imajte na umu da je to bilo prvi put u mom životu da sam se srela sa gospodinom Miloševićem.

SUDIJA BONOMI: Pitanje koje vam je postavljeno bilo je u kontekstu vašeg susreta sa gospodinom Miloševićem. Sve to vreme ste bili u njegovom prisustvu. Da li vam je bilo šta rekao o Rambujeu?

SVEDOK KANELI: Da. Ja sam pitala da li je Rambuje uzrok svega, nešto u tom smislu. On je rekao, "da, naravno", šta drugo.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da li je on bilo šta rekao u vezi sa tim da su ga diplomate prevarile tokom tih razgovora koji su vođeni?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Upotrebio je reč "zamka", ali za zemlju, ne za sebe.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Kada je reč o Beogradu, da li ste u mogućnosti da opišete o kakvoj vrsti oštećenja od bombardovanja je reč, ono šta ste vi mogli da vidite u tom periodu? Da li se posebno sećate neke zgrade koja je bila pogođena u bombardovanju?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Videla sam mnogo državnih zgrada koje su pažljivo odabrane. Znate, bila sam u Beogradu i videla sam Beograd i pre bombardovanja. To je kao da odete u centar Londona (London) ili centar Pariza (Paris) ili centar Atine (Athens) koji poznajete i onda jedna zgrada ovde, tri bloka dalje jedna druga zgrada, uništene na vrlo čudan način. Neke zgrade, osim dima koji se video na fasadi, očigledno su bile potpuno uništene unutra. To je kao da sačuvate lice zgrade, a onda uđete kroz slomljena vrata i sve je unutra uništeno. Kao da je bomba došla odozgo, pala ravno dole, uništila srce zgrade, ali nešto od fasade je ostalo. Nisam mogla da uđem u mnoge od njih, jer nam je rečeno da je to jako, jako opasno, čak i da se približimo zgradama, jer mogu da padnu u bilo kom trenutku, da se sruše.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Ovde ću ovde na trenutak da vas zaustavim. Ono šta mene interesuje je vrsta zgrada. Vi ste pomenuli državne zgrade. Da li je bilo još nekih zgrada koje biste mogli da opišete?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Kada kažem "državne zgrade", reč je o zgradi Ministarstva pravde (Ministry of Justice) koju sam videla uništenu. Zatim jedna zgrada u kojoj su bile finansijske službe, na primer poreska služba ili nešto tome slično. Zatim još jedna zgrada koja je korišćena ... Kako se to kaže na engleskom? Samo par sekundi. Zgrada u kojoj su bili socijalni radnici. Dakle, ministarstvo koje se odnosi na zdravlje i socijalnu službu, mi to tako kažemo na grčkom. Ako ne prevodim to na pogrešan način, izvinjavam se. Dakle, to su bile takozvane zgrade "javnih službi". I ako je to od bilo kakve koristi Pretresnom veću, počele su glasine među nama novinarima koji smo bili tamo da će pre ili kasnije pogoditi zgradu televizije. I moram da vam objasnim jedan vrlo lični, politički poseban

interes koji mi Grci imamo za tu zgradu, jer nacionalna telefonska kompanija Grčke koja se zove "OTE", na grčkom, investirala je 20 posto u javnu telefoniju i usluge u Jugoslaviji. Dakle, u Grčkoj, dok su bile pogađane telekomunikacije, telefonske usluge i televizijske usluge u Srbiji, Grci su govorili da smo poslali NATO grčke avione, srećom nije bilo ni jednog grčkog pilota u njima, da bombardujemo svoje sopstvene investicije. U Grčkoj se vodila ozbiljna politička rasprava o tome kako smo se, zaboga, mi, kao Evropljani mogli da se složimo da bombardujemo jednu od svojih sopstvenih investicija u srcu Evrope. I kada sam se vratila u Atinu, saznala sam da su svi strani novinari napustili zgradu, a ostali su samo Srbi koji su tamo poginuli od bombi i to prethodno najavljenog bombardovanja.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da li je bilo još nekih drugih kategorija zgrada koje biste nam opisali?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Videla sam most, videla sam ga iz daljine, ali nisam išla blizu, jer mrzim da vidim srušene mostove.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: To je sve što sam želeo da vas pitam u vezi sa vašom posetom. Kada je reč o događajima na Kosovu, da li ste proučavali ili istraživali pitanja koja se tiču UČK-a (OVK, Ushtria Clir-imentare e Kosoves)?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Pa, gospodine Kej, vi znate ko sam ja. Nadam se da svi ovde u sudnici znaju ko sam ja. Ja sam viđala pripadnike UČK u svojoj sopstvenoj zemlji, ja sam se sa njima borila u televizijskim debatama, viđala sam ih u Grčkoj, ja ih poznajem. Predsednik Grčke je koliko juče u glavnom gradu Albanije (Albania) govorio o tome da prestane da se traži da se dobiju delovi Grčke, severne Grčke. To se desilo koliko juče. To je iskustvo koje mi imamo sa takozvanim "oslobodiocima" i ja sam pre toga objavila zvaničan izveštaj i sve se to nalazi u časopisima koje sam prezentirala Pretresnom veću, dakle zvanični izveštaj koji niko nikad nije opovrgao, ni jedan zvaničnik, ni jedan zvanični ili nezvanični izvor, izveštaj nemačkog Ministarstva odbrane (Bundesministerium der Verteidigung) o UČK-a, koji nosi datum godinu i po pre erupcije do koje je

došlo na Kosovu. I tu se govori o mafiji, o krijumčarima i dilerima droge, o ljudima koji imaju političke ambicije za Veliku Albaniju. I ta Velika Albanija treba da se sastoji od Kosova, Samurije (Tsamouria), dakle Epira (Epeir) u Grčkoj i velikih gradova kao što su Janjina (Ioanina) i Preveza (Preveza). Videla sam karte koje su štampane o toj Velikoj Albaniji i došlo je do političkih poremećaja u Grčkoj tokom više od 15 godina, upravo zbog tih zahteva da se odupremo stvaranju Velike Albanije. Mi smo miroljubiva zemlja.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Kaneli, čija je ideja taj koncept Velike Albanije? Meni nije jasno da li vi tvrdite da se UČK zalagao za tako nešto?

SVEDOK KANELI: UČK je sredstvo za pravljenje Velike Albanije. Velika Albanija je vrlo stari plan. Ja sam takođe objavila nacistički plan iz 1939. godine. To je zvanični plan. I to je otkrio jedan od mojih kolega u zvaničnim arhivama nacista i u planu se kaže da Balkan treba razbiti na manje zavisne države i apsolutno se opisuje kako to treba da se uradi. Poslednji deo koji treba da se odvoji je Vojvodina. I meni ne treba nikakav dokaz. Mi smo u Parlamentarnoj skupštini i u svim evropskim institucijama, možda pre mesec dana govorili o početku građanskih pobuna u Vojvodini. I zahvaljujući Mađarskoj (Hungary) i drugim zemljama, rečeno je dosta, ali nećemo da pravimo komisije, nećemo da idemo tamo, nećemo da dolivamo ulje na vatru ponovo. I to je jasno rečeno. Ja imam 50 godina, išla sam na univerzitet ...

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Kaneli ...

SVEDOK KANELI: Dozvolite samo da završim svoju frazu, ako mogu.

SUDIJA ROBINSON: Čuli smo dovoljno. Gospodine Kej, nastavite.

ADVOKAT KEJ: Gospođo Kaneli, mislim da ste odslikali događaje u

vezi sa Albanijom. Treba da imate na umu da smo čuli i druge dokaze ovde. Postavio sam sva pitanja koja sam imao nameru da vam postavim. Sada će druga strana da vam postavlja pitanja.

SVEDOK KANELI: Hvala. Dozvolite da dodam nešto. Ne postoji više OVK, oni se zovu UČK-a, oni su promenili poslednji deo i zovu se "Samurijana", oni se bore sada za Samurijanu. Nadam se da se neću naći i na drugom sudu govoreći o jednom drugom ratu, kad budem imala 70 godina.

SUDIJA KVON: Vi ste pominjali izveštaj Ministarstva odbrane Nemačke. Da li ga imate? Da li ste ga predali advokatu Odbrane?

SVEDOK KANELI: To je objavljeno i kada se vratim mogu da ga nabavim i na nemačkom, mogu da vam nabavim ceo izveštaj. Nemojte da me pitate gde sam ga našla, jer ja, kao novinar, neću da budem u mogućnosti da vam odgovorim na to pitanje, ali to je zvanični izveštaj.

SUDIJA KVON: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li vi imate pitanja za ovog svedoka? Ovo je sad vaša prilika da postavljate pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospođo Kaneli, da li su vam postavljena pitanja o kojima je postignut dogovor?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Možete li da ponovite pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su vam postavljena pitanja o kojima je postignut dogovor?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da li su mi postavljena pitanja o kojima je postignut dogovor? Ja mogu da odgovorim na deo toga, ali bih mogla da podnesem i konkretnija dokumenta. Imam dokumenta o nacističkom planu o razaranju zemlje, imam još fotografija Aleksinca, mogu da dokažem da je bila reči o bombardovanju

NATO-a, mislim da nema potrebe da to dokazujem Pretresnom veću.

SUDIJA ROBINSON: Da li imate još pitanja za ovu svedokinju? Ako mislite da ima praznina u glavnom ispitivanju, ovo je trenutak da popunite te praznine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja sam upravo svedokinju pitao da li su je pitali to šta je ona u pripremama za svedočenje se dogovorila? I, kao što vidimo, ne. Prema tome ovde ne treba komentar, gospodine Robinson. Ja zato ne ulazim u *meritum* stvari i ne želim da postavljam pitanja dok mi ne bude vraćeno moje pravo da sam sebe zastupam, jer ovo je najobičnija farsa.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Gospodine Najs, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li želite da vam se obraćam kao gospođici ili gospođi Kaneli?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Gospođica, ali, molim vas, govorite u mikrofon, jer vas ne čujem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li me sada bolje čujete? U redu. Možete da stavite i slušalice, ako želite, jer tu je onda moj glas pojačan, čak i ako slušate na istom jeziku. Recite mi kog datuma ste posetili Aleksinac?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Precizan datum?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Najbolje koliko možete da se setite.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Kraj aprila. Ne mogu da vam dam konkretan datum. Mogu da vam dam jako dobar izgovor za to. Ja imam običan građanski pasoš, bar sam imala tad kad sam putovala

u Srbiju. Od 2000. godine imam diplomatski pasoš prema grčkom zakonu, tako da sam morala da vratim svoj građanski pasoš, a u novom pasošu nema datuma kada sam ušla i izašla iz zemlje. Prema tome, jedino kad bih pogledala svoje beleške i sve te detalje od pre pet godina, mogla bih da nađem precizan datum. To je možda i u časopisu, ako bih pažljivo pročitala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda bismo tokom pauze mogli da uzmemo časopis, a što će biti verovatno za pola sata.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Pa nećete dobiti tačan datum, na primer 24, 25 ili 26.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U svakom slučaju možemo to da pogledamo, možda neko može da pročita grčki za nas.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: NATO verovatno može da vam da sve datume bombardovanja Aleksinca bolje nego što ja mogu da garantujem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Biće verovatno mnogo bolje ako budete odgovarali na moja pitanja. Onda ćemo verovatno brže da napredujemo.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ako mogu da odgovoram na pitanja onako kako želim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste mislili da je do tog incidenta došlo neposredno pred vašu posetu?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Verovatno noć pre toga ili 36 sati pre toga. Imam dovoljno iskustva da mogu da osetim miris. To nije moglo da bude nešto šta se desilo pre tri ili četiri dana, jer ne možete da osetite vrućinu. Čak ako biste dodirnuli kamenje, ako je kamenje vrelo, onda je to nešto šta se nedavno desilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je vaša poseta mogla onda da bude već početkom aprila, 6, 7 ili 8. aprila?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne sećam se. Izdanja časopisa su

vrlo neobična: objavljujem časopis krajem meseca i on pokriva prethodni mesec. Sada mogu da vidim datum. Ako je to aprilsko izdanje, onda je to bilo početkom aprila, a ako je majsko izdanje, to je kraj aprila. To je taj postupak štampanja. Mogu li da pogledam magazin, onda ću znati da li je to aprilsko ili majsko izdanje. Da biste štampali časopis u Grčkoj, to znači da morate da ga štampate 15 dana pre datuma kada izlazi. Dakle, to je aprilsko izdanje, što znači da je to bilo početkom maja, krajem aprila. Znači da se tad pojavilo u prodaji. Znači da se to desilo u aprilu, verovatno pre ili posle Uskrsa. Ne mogu da se setim da li je to bilo pre ili posle.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada ste bili u Aleksincu, da li ste mogli da vidite ciljane NATO bombardovanja?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Videla sam rezultate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Videli ste rezultate. A da li ste videli vojne ciljeve koji su bili ciljane mete?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne, nisam videla nikakve vojne ciljeve.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste se raspitali da otkrijete koje su bile ciljane mete ili koje su mogle da budu ciljane mete?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ako mislite da sam ja sa svog mobilnog telefona u Aleksincu mogla da kontaktiram Avijano (Aviano) u Italiji (Italy) gde je bio vojni centar NATO i da ih pitam da li su imali na meti vojnu bazu oko Aleksinca, ne nisam radila takvu vrstu istrage. Ja sam otišla sa svojim kolegama 10 kilometara, u parametru 10 kilometara oko Aleksinca, da pokušam da vidim svojim očima da li ima nešto šta bi ličilo na toranj kasarne, velike široke ulice koje bi koristila oklopna vozila ili pista, aerodrom ili tome nešto slično, nešto šta bih ja kao civil mogla da smatram takozvanim vojnim ciljem. Sve šta sam videla bilo je nekoliko krava oko.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vašoj istrazi, pregledu tog područja, da li ste našli vojne kasarne?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste u svetlu dokaza za koje ste znali da ćete ovde da ih iznosite, obavili bilo kakvu istragu u vezi sa izveštajima o Aleksincu koji bi vama i nama preko vas, dakle Pretresnom veću preko vas mogli detaljnije da objasne kako je došlo do tog užasnog incidenta? Da li ste se dalje raspitali o tome, gospođo?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Gospodine Najs, vi ste tužilac, vi govorite o istragama, ja sam novinar, ja nisam onaj koji obavlja istrage, ja samo podnosim izveštaje. Ja idem, postavljam pitanja i vidim. Ja nikoga krivično ne gonim. Ja mogu politički da gonim NATO ili bilo koga drugog, ali ako se nalazimo usred katastrofe sa mrtvim dečacima i devojčicama oko sebe i majkama koje plaču i vratim se u hotel i slušam zvaničnu NATO izjavu o tome, "kako im je žao za kolateralnu štetu", meni je dovoljno objašnjenja o kolateralnoj šteti. Imam dovoljno iskustva, gospodine Najs, da bih znala, da ako želite da ponizite stanovništvo i slomite moral bilo kog stanovništva, onda vi ciljate civile. Onda stvarate paniku. Stvarate situaciju u kojoj niko neće podržati zvaničnu državu, jer se bori za svoj život.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pošto ovo više nije odgovor na moje pitanje, ne želim da presecam svedoka, jer bi mogla da misli da želim da joj uskratim da kaže nešto šta bi bilo od koristi Pretresnom veću, ali zamolio bih vas, gospođo, da pogledate dokaze koji su dostavljeni Pretresnom veću o Aleksincu, da vidite da li biste bili u mogućnosti da date vaš komentar o tome, a to je dokazni predmet 206.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Želite da ja dam komentar o Aleksincu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je dokaz 206, stavićemo relevantne stranice na grafoskop. To je izveštaj koji je Hjuman rajts voč (Human Rights Watch) dostavio NATO i počećemo sa stranicom 31.

SUDIJA ROBINSON: Da li ste nas o tome obavestili?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Do sada nisam znao da ćemo to da koristimo. Molim vas pogledajte taj dokument, stranica 31. To je dokument koji je bio pred Pretresnim većem. Želeo bih da imamo potpunu fotografiju sobzirom da nam je materijal na raspolaganju. Ovde piše da je do prvog incidenta, naime bila su dva incidenta u Aleksincu i kaže se da je došlo 5. aprila do prvog incidenta i to je verovatno incident na koji se vi pozivate.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, da verovatno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I onda se kaže: "U napadu na Aleksinac od 9.35 do 9.40, u napadu na vojnu kasarnu na jugoistoku Srbije, 'Deligrad', ubijeno je 10 civila i još 30 ranjeno. I onda se navode imena onih koji su poginuli." Ne želim ovim da pokažem manjak poštovanja prema njima.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ja vidim fotografije, ne vidim nikakav tekst, samo fotografije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda ste dobili pogrešnu stranu, to je stranica 31.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Vidim to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je pogrešna stranica. Molim vas da mi vratite da nađem tačnu stranicu. Sada to imamo ovde. Dakle 5. april, od 9.35, do 9.40, u napadu na vojnu kasarnu "Deligrad" u Aleksincu u jugoistočnoj Srbiji, 10 civila poginulo i još 30 ranjeno i onda navodi imena poginulih i dva su civila kasnije umrla od povreda. Njihovo oružje je palo na 600 metara od kasarne. Izveštava se o šteti u ulici Dušana Trivunca ...

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ja mogu to da čitam. Šta želite? Da ja dam komentar o nečijem dokumentu? Čiji je to dokument? Dokument *Human Rights Watch-a* ili NATO dokument?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da sam vam to objasnio.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Pa nisam vas shvatila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je izveštaj *Human Rights Watch*. Ako biste bili ljubazni da zajedno samnom prođemo kroz taj dokument. Dakle, kaže se oružje ili oružja su pala oko 600 metara od kasarne, prijavljena je šteta u ulici Dušana Trivunca, kuće od 55 do 62, a između preduzeća "Agrokolonija" i "EMPA" i još jedne ulice, Vuka Karadžića, uništene su četiri zgrade

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne želim da dajem komentar o tome, to je njihov izveštaj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, ja ne mogu ...

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: To je informacija koju vi imate, ja nemam, ja je nisam imala, ja je nisam proučavala, vi meni dajete deo stranice velikog izveštaja.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Kaneli, saslušajte pitanje.

SVEDOK KANELI: Tu nema pitanja.

SUDIJA ROBINSON: On nije završio, dozvolite mu da završi. To je uobičajena praksa ovde. Tužilac pročita tekst i onda, na kraju toga vama postavi pitanje.

SVEDOK KANELI: U redu, ja sam mislila da je vreme dragoceno ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, idemo dalje da vidimo kakve informacije Pretresno veće već ima, a onda ću vam postaviti pitanje. Dakle: "Šteta je izazvana u ulici Kneza Miloša, stakla na prozorima u centru Aleksinca su razbijena. Krovne ploče sa nekoliko zgrada su pogođene projektilima. Jugoslovenske vlasti izveštavaju o dve eksplozije unutar kasarne 'Deligrad' i treće, 25 metara od ograde kasarne. 'Tanjug' izveštava o 16 privatnih kuća i više od 400 stanova uključujući tri zgrade sa osam stanova koji su uništeni ili razoreni. Centar civilne zaštite, komandant Zoran Babović kaže da je sedam

bombi palo na centar grada, jedna bomba je pala blizu autoputa Beograd - Niš. Izveštavaju o 20 povređenih civila uključujući i 13 u bolnici u Nišu i Aleksincu"ž. Sada pogledajte ovaj dokument koji ranije niste pročitali, da li se čini da je to opis istih događaja koje ste vi videli dan ili nekoliko dana kasnije?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Vi me stavljate u tešku situaciju da upoređujem nešto šta sam ja videla, sa onim što su drugi ljudi videli. Odgovoriću vam direktno. Ja nisam videla 400 stanova za koje "Tanjug" kaže da su unišeni i ja nisam videla vojne kasarne u tom području. Dakle, ako je zgrada koju sam ja fotografisala i koja je uništena korišćena kao vojna kasarna, dozvolite da kažem da je to nešto šta ja nisam mogla logički da procenim. Ja sam videla stambenu zgradu. Ko je bio u toj zgradi, ne znam. Ja sam rekla ono šta sam videla kad sam tamo stigla. Ako su oni znali nešto o vojnim kasarnama, onda su oni imali bolji pristup većem broju izvora nego što sam ja imala. Ja sam verovala samo svojim očima. A Human Rights Watch, ja sam čitala neke njihove druge izveštaje, o drugim područjima u svetu i dozvolite mi da pošto se zovu Human Rights Watch, to ne znači da se uvek bave ljudskim pravima širom sveta. Vrlo oklevam da prihvatim rad bilo kojih nevladinih organizacija širom sveta, a koje se nazivaju i humanitarnim organizacijama, jer sam ih viđala da odlaze na mesta raznih humanitarnih katastrofa, a onda se ispostavi da je uvek reč o nekom interesu političke ili finansijske prirode, interesu za naftu i slično.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je vreme da napravimo pauzu, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Ja imam još vrlo malo pitanja za svedokinju u vezi sa materijalom vezanim za Aleksinac i mislio sam da to možemo da uradimo pre pauze.

SUDIJA BONOMI: Pitanje je bilo jednostavno i možda možemo da se vratimo na to kasnije.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Kaneli, sada ćemo da napravimo

pauzu.

SVEDOK KANELI: Hvala, časni Sude.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospođo Kaneli, poslednje pitanje koje sam vam postavio pre pauze je bilo da li opis događaja iz izveštaja Human Rights Watch-a predstavlja one događaje koje ste i vi videli dan ili dva nakon bombardovanja?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da, to mora da je upravo isti događaj. Jedino se razlikuje ono šta sam ja videla i ono šta su videli "Tanjug" i Human Rights Watch. Nazvala sam Atinu i zatražila od moje sekretarice da pronađe tačan datum i to je bila nedelja pre grčkog Uskrsa, početak aprila i to mora da je nešto pre 15., a ne posle 15. aprila. Najverovatnije 5. april. Imam dokument u mojoj kancelariji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospođo Kaneli, da li ste znali da je sledećeg dana NATO izdao saopštenje za javnost u kojem kaže da je u Aleksincu bila stacionirana 203. mešovita artiljerijska brigada i da je moguće da je jedna od bombi NATO promašila cilj?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne, to mi uopšte nije poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Vratimo se onda na trenutak ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinsom.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Opšte je poznato i u Srbiji, a pogotovo u Aleksincu, u Aleksincu je gađan centar grada, stambene zgrade u centru grada i stradali su civili. I to imate u "Beloj knjizu" koju sam

vam dao, o zločinima NATO. I ovo, naravno, nije prvi put da gospodin Najs u svojoj funkciji zaštitnika NATO zločina i pravdanja NATO zločina pokušava da objasni nešto drugo. Svaki građanin Srbije zna da je gađan centar Aleksinca, da su gađane stambene zgrade i da su stradali civili.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vi ćete da dobijete priliku posle dodatnog ispitivanja da postavite ovoj svedokinji pitanja koja želite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, ja, naravno, ne odgovoram na neutemeljene navode optuženog. Međutim, možda ću u jednom trenutku da osetim da je potrebno tako nešto da učinim. I sada upravo tako nešto osećam. Sugestija je da imam bilo kakve interese da branim, predstavljam ili govorim u ime NATO, ja ovde obavljam sasvim drugu funkciju. Ovi komentari optuženog su potpuno neutemeljeni. Gospođo Kaneli pogledajte sada, molim vas ...

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Gledam ovu stranicu predamnom i zaprepašćena sam da vidim nešto što bi veoma moglo da bude od koristi, ako mi date dozvolu da odgovorim. U poslednja tri reda stoji da je general Henri Šelton (Henry Shelton) rekao da je to prvi incident kada su stradali civili. Ja, dakle, nisam znala, ja sam bila tamo, pa sam se vratila, pa nisam pratila nikakva saopštenja NATO, jer stalno sam se kretala. I ako pokušate stvari da napišete i vratiti se, ne pratite sve ono o čemu govori NATO, tako da sam ja sada, u ovoj sudnici saznala da sam imala tu groznu privilegiju da budem svedok prvih civilnih žrtava u Jugoslaviji, a kad je reč o NATO paktu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hajde da idemo redom. Pogledajmo ceo taj paragraf. Tu piše: "NATO je izrazio žaljenje zbog ljudskih žrtava i rekao je da se radi o jednoj ratnoj nezgodi. Komentarišući taj incident komandant eskadrile, Dejvid Vilbi (David Wilby) je rekao 'moguće je da je jedna od naših bombi promašila metu. Bez obzira na naše pažljivo planiranje pre napada, statistički zakoni će pre ili kasnije da rade protiv nas i tehničke poteškoće će takođe da učine

svoje'. NATO dalje kaže da je nameravana meta bila vojna kasarna i artiljerijska jedinica u blizini. U svom svedočenju pred američkim Kongresom (US House of Representatives), 14. aprila 1999. godine, general Henri Šelton govori o tom incidentu, incidentu za koji Sjedinjene Američke Države kažu da je bio prvi incident sa civilnim žrtvama. Citat: 'Kad sam prošle nedelje bio u Avijanu, tada se upravo dogodio prvi incident u kojem je bomba promašila nameravanu metu. U stvari, bačene su tri bombe, dve su pogodile metu, a jedna je pala malo sa strane.'" I zatim, ako okrenemo stranicu, *Human Rights Watch* je posetio taj lokalitet 11. avgusta, pregledao štetu i uzeo iskaze očevidaca. Jugoslovenska Vlada iznela je forenzičke detalje o tom incidentu u svojoj "Beloj knjizi". *Human Rights Watch* je takođe dobio fotodokumentaciju žrtava iz Ministarstva zdravlja. Gospođa Diklić (Diklich) mi kaže da nisam dobro pročitao jednu reč pa sam zamenio incident i nezgodu, izvinjavam se zbog toga. Gospođo Kaneli, sada kada smo pročitali ovaj pasus, vi ste nam već rekli da u to vreme niste znali da je to, kao što se tvrdi, prvi incident sa civilnim žrtvama.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ja sam govorila o onome šta sam videla. Ako me sad pitate da ovde sudim o informacijama NATO pakta ili navodnim vojnim informacijama, ja nisam u stanju da to učinim. NATO ima svoje izvore, a ja imam svoje oči. Žao mi je, gospodine Najs, ali ja ne mogu da vam odgovorim na to da li je NATO bio u pravu ili nije. Ja samo mogu da vam kažem da smo i NATO i ja videli da je pogođena civilna meta i da se svi slažu da je došlo do žrtava, da su poginuli obični ljudi koji nisu bili nikakvi vojnici. Žao mi je što nisam videla nikakvu kasarnu, ali ja to nisam videla, ne zato što nisam želela da vidim, ja to jednostavno nisam videla. Pazite i ja sam političar, vi morate da poštujete moj stav. Ja ne verujem NATO. Ja mislim da su oni pristrasni i da paze samo na svoje sopstvene interese.

SUDIJA BONONI: Pre nego što nastavite, možda možete da kažete i nešto pozitivnije: da li sam vas dobro shvatio da ste ranije rekli da

ste videli dva kratera od bombi?

SVEDOK KANELI: Da, videla sam dva: jedan u kućama, a jedan na sredini tog malog trga.

SUDIJA BONOMI: Možda biste trebali onda da se skoncentrišete na te detalje, jer to će da bude od veće pomoći, ako govorimo o ovoj situaciju, za interese optuženog.

SVEDOK KANELI: Hvala, časni Sude. Ako me pitaju, ja mogu detaljnije da govorim o tome, ali ako od mene traže da sudim o iskazima NATO, ja to neću da učinim.

SUDIJA BONOMI: Od vas nije traženo da sudite o iskazima NATO, nego nešto drugo.

SVEDOK KANELI: I ja sam odgovorila da to je ista stvar. To je taj isti incident. To je to isto vreme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja bih želio da sudije imaju na jednom mestu sakupljeno sve o Aleksincu. Imajući u vidu poslednju intervenciju optuženog, moram da vas pitam sledeće: prvo, da li vam je poznat kasniji, drugi incident u Aleksincu, da ili ne?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Pa, koliko se ja kao novinar sećam, bilo je toliko bombardovanja, toliko incidenata da se ne sećam da li sam čula neki izveštaj NATO o tome da su se vratili u Aleksinac. Mislim, na osnovu ovih dokumenata koje ste mi pokazali da je ovo bilo nešto kasnije, u maju i ja vas uveravam da su krajem maja 1999. godine svi ljudi u mojoj zemlji govorili na televiziji, izlazili na skupove i demonstracije, pa povratak u Aleksinac neće ništa dodati toj velikoj tragediji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, da budemo kompletniji u vezi sa ovim, čini mi se da svedokinja ne može da bude od velike pomoći

sa njenim odgovorima. Na stranici 57 govori se o 28. maju. Vidite da se u izveštaju *Human Rights Watch-a* spominje i drugi napad na Aleksinac. Ovaj put, to je napad na neidentifikovanu metu: tri civila poginula, 10 ranjenih. Jedna bomba je pala u jednu ulicu koja se ovde spominje, Vlada kaže da je Aleksinac pogodilo više od 10 projektila koji su razorili 10 kuća. "Tanjug" javlja da je poginulo najmanje dva civila, 10 ranjeno. A NATO nije ništa rekao o tome da je gađao bilo kakve mete u Aleksincu 27. ili 28. maja. *Human Rights Watch* je posetio lokalitet, pregledao štetu, uzeo iskaze od očevidaca, ustanovio da je to mesto na izvesnoj udaljenosti od kasarne "Deligrad" koja je bila meta ranijeg incidenta. Takođe se kaže da su dalji forenzički detalji o tom incidentu u "Beloj knjizi" jugoslovenske Vlade. A sada molim sudskog poslužitelja da se vrati na fotografiju. Dakle, to vidimo u izveštaju *Human Rights Watch-a*, ovo je fotografija jednog mesta u Aleksincu i ta fotografija prikazuje drugi incident. Ne prvi, drugi incident. Gospodo, mislim da ne možete da nam budete od pomoći u vezi sa detaljima drugog incidenta.

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne, žao mi je, nisam bila tamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To su bila sva moja pitanja o Aleksincu. A kad je reč o Rambujeu i vašem susretu sa optuženim, recite nam da li vam je on pružio bilo kakvo objašnjenje za to da su Srbi promenili svoj stav između kraja februara, kada su se još zalagali za političko rešenje i trenutka u kojem se delegacija vratila u Beograd, kada su se protivili tome?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne, nije. Nismo imali dovoljno vremena. Ali ja imam izvesno kvalifikovano znanje i ja sam prostudirala sporazum iz Rambujea i nisam morala o tome više da ga pitam. Prema mom saznanju, bilo je sasvim opravdano odbiti da se potpiše sporazum koji bi celu zemlju predao stranim silama da njom vladaju, stranim naoružanim ljudima. To bi značilo pretvoriti svoju sopstvenu zemlju u jedan međunarodni protektorat, tako da nisam više trebala da ispitujem o tome. Ja sam samo htela odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste tokom rata posetili samo Kosovo?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne, Kosovo sam posetila pre 25 god-

ina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste tokom ratova posetili bilo Hrvatsku, bilo Bosnu?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne, nisam. Jednom sam posetila Beograd, sredinom osamdesetih, bila sam jedan zvaničnik na fudbalskoj utakmici. Bila je to civilizovanija poseta i gledali smo fudbalsku utakmicu i izgubili smo, mi, Grci, 4:1.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U samoj Grčkoj lokalna štampa opširno piše o patnjama Srba, zar ne?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da. To je bilo izveštavanje o tome šta se tamo dešava. I prvih godinu dana nakon početka bombardovanja novinari širom Evrope optuživali su Grke da su prosrpski orijentisani. A zatim, dve godine kasnije, sve Grke širom Evrope hvale zato što su razotkrili istinu i laži koje su rečene o tom ratu. I ako mi dozvolite da kažem, mi smo veoma ponosni da vidimo da je sve zapisano, da se o svemu govorilo, da se o svemu razgovaralo u grčkom medijima i da se dve godine kasnije ista stvar dogodila. Ista se stvar sada dešava sa Irakom u Evropi; počnemo sa lažima, a završimo sa istinom. Nije to zato što smo mi bolji novinari od drugih zapadnjaka, to je zato što smo bliže, mi poznajemo Balkan, Balkan nam je u krvi, u našoj istoriji. I verujte, mi znamo Hrvate, mi znamo Slovence, mi znamo Albance, to su sve naši prijatelji. Neprijatelji Balkana nisu na Balkanu.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Kaneli, odgovorite na pitanje.

SVEDOK KANELI: Ja sam odgovorila na pitanje na najbolji način na koji sam mislila. On govori o medijima ... Pazite, mediji su moj život, to je moja profesija, moram da zaštitim moje kolege u Grčkoj, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Budući da ste vi spomenuli kritike grčke štampe, mora da se kaže da ta kritika zapravo kaže da se u grčkoj štampi premalo izveštavalo o patnjama Muslimana u Bosni i

Albanaca na Kosovu. Da li prihvatate da se radilo o takvoj pris-trasnosti?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Apsolutno ne. Morate da pratite grčke medije, jer da to pratite nikad ne biste takvo pitanje postavili. Mi smo nacija izbeglica. Iza nas su tri ili četiri rata. Pola grčkog stanovništva je seljeno sa istočne obale Turske (Turkey). Mi smo nacija izbeglica. Mi znamo kako je to biti izbeglica. Reći ću vam jedno pitanje koje je postavljeno u grčkim medijima, da ovde uđe u zapisnike, da za to znaju sudije. Mi znamo Albance, znamo Kosovo-vare, znamo im lica, milion Albanaca radi u mojoj zemlji i zato se pitamo zašto zapadni mediji u kojima se pojavljuje gospodin Bler (Tony Blair) i Rodžer Mur (Roger Moore), "agent 007", šire propa-gandu za male Kosovare? Zašto oni pokazuju samo decu plavih očiju i plave kose? Da li ih posebno odabiraju. Pazite, takvo pitanje postavljeno je i u grčkim medijima. Mi smo se bavili, evo, tolikim detaljima i to sve političke stranke, svi mediji. Osim što oni svi imaju, naravno i svoju političku stranu, ali mi smo govorili o iznuđivanjima. Mi nismo nacija, mi nismo mediji koji ne bi prepoznali ratne zločine, ali genocid, ratne greške, zašto bi bili ko trebalo da prihvati greške NATO, genocid NATO i greške drugih nacija, drugih zemalja.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Kaneli. Gospodine Najs vi unakrsno ispitujete svedoka. Kad mislite da ste dobili odgovor ...

TUŽILAC NAJS: Ja ne bih želio da je prekidam.

SVEDOK KANELI: To je veoma ljubazno od vas, ali možete da me prekinete.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Drago mi je što me pozivate da vas prekinem. Moje sledeće pitanje glasi ovako: vi ste potpredsednik kampanje da se oslobodi ovaj optuženi?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I tokom vremena, dok ste bili pot-predsednik te kampanje, odnosno te organizacije, izneti su i doku-

menti u kojima se govori o ovom Sudu, zar ne?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja pretpostavljam da vi stojite iza tih dokumenata koje je izdala vaša organizacija?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ja sam članica te organizacije, došla sam u Hag (The Hague) pre četiri godine i želela sam da se ponudim kao svedok Odbrane gospodina Miloševića. Imam svoje lično političko mišljenje ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću sada da iskoristim vaš poziv i da vas prekinem. Da li stojite iza dokumenata koje je izdala ta organizacija?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Iza onih koji su mi poznati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na primer, dokument od 21. oktobra 2001. godine, Deklaracija međunarodne konferencije (Declaration of the International Conference), jeste li prisustvovali toj konferenciji?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Jesam li prisustvovala toj međunarodnoj konferenciji?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Međunarodna konferencija pod naslovom "Sloboda za Slobodana Miloševića, moralni i politički i pravni imperativ (Freedom for Slobodan Milosevic, Moral, Political and Legal Imperative), održana u Beogradu 21. i 22. oktobra 2001. godine. Da li ste bili tamo?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ne sećam se. Ja sam 2001. godine bila u Beogradu, pozvala me je Komunistička partija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači opis ovog Međunarodnog suda kao politički instrument, genocid, to, znači, stoji, vi se slažete s tim?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Genocid ovaj Sud ne može da izvrši, ali demonizaciju, da. Mene ponekad ovaj Sud podseća na sred-njevekovna vremena i na sveštenike koji su jurili veštice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi smatrate da je to potpuno politički sud?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Da. Bila sam u Ruandi i videla sam isti ovakav sud i onda su katoličke opatice na kraju ispale odgovorne za genocid i ja sam to gledala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi smatrate da Amerika može da se izjednači sa nacističkom Nemačkom (Germany)?

SVEDOK KANELI – ODGOVOR: Ja smatram da je američka politika danas i politika Šarona (Ariel Sharon), neonacistička. I da to vodi u zločine protiv čovečanstva. Ja veoma dobro poznajem američki Ustav (US Constitution), ja sam obrazovana u Americi, imam diplomu sa američkog univerziteta, imam rođake tamo i smatram da se treba boriti protiv te politike i ja se borim za civilna i politička prava američkih građana širom sveta.

TUŽILAC NAJS: Mislim da ne mogu da postavljam dalje pitanja. Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Imate li dodatnih pitanja?

ADVOKAT KEJ: Nemam dodatnih pitanja. Ne znam da li vi imate neka dodatna pitanja?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li želite nešto da postavite u dodatnom ispitivanju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, kad mi budu vraćena moja prava, ja ću onda ispitivati svedoke.

SUDIJA KVON: Nismo vas čuli, mikrofon nije bio uključen. Možete li da ponovite šta ste rekli?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, kad mi budu vraćena moja prava, onda ću ispitivati svedoke.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Kaneli, time je vaše svedočenje

završeno. Hvala vam što ste došli da svedočite. Sada možete da idete.

SVEDOK KANELI : Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KEJ: Kad je reč o članku i fotografijama koje smo videli tokom svedočenja, smatram da to treba da se označi kao poseban dokazni predmet. Sledeći broj je, čini mi se, D249.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Da, u redu, to ćemo da uvrstimo kao broj 249.

sekretar: D249

ADVOKAT KEJ: Kad je reč o izveštaju koji je spomenula svedokinja i o kom ste joj postavljali pitanja, predlažem isti postupak koji smo mi imali za gospodina Huča (Franz-Josef Hutsch). Tražili smo, naime, da nam on to pošalje. I onda mi to možemo da pogledamo, ako treba da prevedemo, prikažemo Sudu i ukoliko onda bude pitanja, ta ćemo pitanja tada da rešimo.

SUDIJA ROBINSON: U redu, onda možemo da sledimo taj postupak. Gospodine Kej, kakva je sada situacija sa popisom svedoka?

ADVOKAT KEJ: Mi smo krajem prošle nedelje i početkom ove nedelje razgovarali o svedocima. Imali smo jednog svedoka zakazanog za danas. To je nemački državljanin, gospodin Henč (Hennig Hensch) i ja sam rekao da on nije daleko od ovoga Suda. On je čekao na dozvolu svoje Vlade kako bi mu se omogućilo da svedoči na ovom suđenju. Njegova Vlada je rekla da se njih ta stvar ne tiče i kažu da je to nešto šta treba da se prosledi OEBS-u (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe). To je put koji mi sledimo. Međutim, juče sam primio poruku da taj svedok nije potreban da bude svedok Odbrane i da treba da se povuče sa liste. Tu sam

poruku dobio od oficira za vezu i ja se vodim prema tome i pod tim oklonostima molim Sud da se gospodin Henč povuče sa službene liste svedoka Odbrane u ovom Predmetu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, ako sam vas dobro shvatio, došlo je do nekakve komunikacije između optuženog, njegovih saradnika i oficira za vezu?

ADVOKAT KEJ: Ja sam tu poruku dobio od oficira za vezu. To je normalan kanal komunikacije. I u ovoj situaciji pretpostavljam da se radi o uputstvu.

SUDIJA ROBINSON: Međutim, na vama je, saradujući sa optuženim, da utvrdite kako treba da se iznose teze Odbrane. Pretresno veće onda prima na znanje da je to bila komunikacija i da je to jedan znak saradnje između optuženog i vas. Ali kako bi sve bilo transparentno, treba da uđe u zapisnik da je svedok povučen na način koji ste vi opisali.

ADVOKAT KEJ: U redu, časni Sude, u skladu sa mojim dužnostima sledim uputstva koja dobijem, jer znam da je gospodin Milošević razgovarao sa ovim svedokom. To nije svedok sa kojim smo mi razgovarali, nismo imali vremena da razgovaramo sa njim. Sa tim u vezi, eto, doneta je odluka. I pod tim okolnostima, nemamo svedoka koga bismo mogli da danas da pozovemo.

SUDIJA ROBINSON: Ja mislim da biste vi trebali nešto formalno da nam kažete o sledećem nemačkom svedoku.

ADVOKAT KEJ: Gospodin Hartvig (Dietmar Hartwig) je svedok koji se stavio na raspolaganje Odbrani i sa njim smo stupili u kontakt. Započeli smo proces koji je on tražio, proces dobijanja dozvole relevantnog ministarstva nemačke Vlade da bi mogao da se pojavi kao svedok Odbrane. Mi smo to započeli čim su nam to rekli. Tu je još i dodatno pitanje, dobijanje dozvole od OEBS-a, jer je on radio kao

posmatrač OEBS-a. Bio je jedan od šefova Kosovske verifikacione misije (OSCE Kosovo Verification Mission). Mi smo nedavno dobili poruku, ne znam tačno koji je to bio datum, samo da vidim da li je to na ovom dokumentu koji sam dobio neposredno pre nego što sam ušao u sudnicu ... I on nas tu obaveštava o tome da on odbija da svedoči. Informacija koju smo mi ranije imali je ta da se on sada nalazi u Avganistanu (Afghanistan), iako to nije razlog njegove odluke. Gledam sada spisak od 165 svedoka sa kojima smo pokušali da stupimo u kontakt. Želeo sam, naime, da vidim da li postoje neke konkretnije informacije koje bih mogao da dam. I ako mi ne zamerite što sad ovo čitam kad se obraćam, vidim da smo tu poruku dobili 18. oktobra. Dakle, dobili smo poruku da on više nije voljan da svedoči. Osim toga, on još nije dobio dozvolu nemačke Vlade za svoje svedočenje i iako izgleda, kao što sam već juče rekao, da ljudi samo prebacuju vruć krompir jedni drugima kako bi izbegli svoju odgovornost, ipak se čini da oni žele da zadrže izvestan nivo kontrole nad tim da li neko svedoči ili ne. Informacija koju sam dobio u vezi sa gospodinom Henčom koji se povukao pismom od 18. oktobra, je ta da on čeka na odluku OEBS-a. Ali pravni savetnik nemačke ambasade je rekao sledeće: "Dozvola za gospodina Hartviga još uvek se nalazi u postupku i ja ću vas o tome obavestiti što je pre moguće". Tu je i pismo koje smo primili, datirano je na 18. oktobra, ja sam to primio 18, a izgleda da je ovde primljeno 16. I on ovde, kao svoje razloge, navodi slijedeće: "Ja ću da se pojavim i svedočim pred Sudom samo ako se optuženom ponovo dozvoli da se sam brani. Zato ne može da se odredi datum mog dolaska, jer se to u ovom trenutku ne može odrediti, to zavisi od Suda i od toga da li će da se promeni režim svedočenja. Osim toga želim da unapred pribavim dozvolu da svedočim, kako od nemačkog Ministarstva spoljnih poslova (Auswartiges Amt) tako i od Evropske unije". To je, dakle, imeil koji smo dobili od gospodina Hartviga.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, jednom kad se uverite da su pribavljene posebne dozvole za svedočenje, onda ćete, imajući u vidu da ovaj svedok odbija da svedoči, ponovo razmotriti korake

koje sa tim u vezi da preduzmete.

ADVOKAT KEJ: Da, mi ćemo to tada da preispitamo. Kao što sam već objasnio juče, mi smo već prošli dakle kroz proces pregleda svih svedoka i sada smo u fazi u kojoj razmatramo koja nam sredstva stoje na raspolaganju, šta je Pretresno veće sugerisalo u nekoliko navrata, koja nam sredstva stoje na raspolaganju za dovođenje svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Kakva je situacija sa svedocima za sledeću nedelju? Ili, u stvari, recite nam za sutra?

ADVOKAT KEJ: Za sutra nemamo nikoga. Moram da razjasnim samo jednu stvar. Naime, tokom pauze sam obavio samo kratak razgovor u vezi sa svedokom Spasićem. Moram da objasnim šta je tačno taj svedok rekao. Moram to sasvim da razjasnim kako bih bio siguran u to šta je tačno taj svedok rekao juče prilikom razgovora.

SUDIJA ROBINSON: On je trebao sutra da svedoči?

ADVOKAT KEJ: Da. Moja je informacija bila da on sutra sigurno neće biti ovde, a da li će on kasnije da se stavi na raspolaganje, to još ne znam, to treba da mi jave. Nisam imao prilike još detaljno da razgovaram o tome sa osobom koja je juče poslepodne sa njime razgovarala. I pod tim okolnostima, to su bili svi naši svedoci za ovu nedelju. Kad je reč o sledećoj nedelji, danas poslepodne imaćemo sastanak na kome ćemo da preispitamo situaciju za sledeću nedelju. Kao što sam rekao, Pretresno veće je već izrazilo svoj stav o tome koja sve sredstva stoje na raspolaganju da bi se svedoci doveli da svedoče. Nama bi bilo drago ukoliko bi mogla da se održi diskusija o tome sa vama, o tome kakva sve tačno sredstva stoje na raspolaganju. Jer mislim da je sasvim jasno da to nije neki sasvim jednostavan proces. Sa jedne strane ljudi kažu "nema prigovora, pitajte nekog drugog", međutim onda imate i države koje kažu da one razmatraju pitanje dozvole koju traži neki svedok, tako da se tu radi o dosta komplikovanom postupku.

SUDIJA ROBINSON: Kada je reč o svedoku Hartvigu, imeil koji je Sekretarijat (Registry) juče poslao, pokazuje da je Evropska unija dala saglasnost i da postoji obećanje saglasnosti OEBS-a i nemačkih vlasti. To sad čitam iz imeila, gde se kaže: "Oba pristanka treba da budu danas ovde", to je imeil od juče.

ADVOKAT KEJ: Nisam dobio najnoviju informaciju o bilo čemu u odnosu na ono šta smo juče znali. Znam konkretnog službenika koji se time bavi u Sekretarijatu i on će mi dostavi tu informaciju čim dođe do nje.

(Pretrerno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, da li vi želite nešto da kažete?

TUŽILAC NAJS: Mi u ovom trenutku samo čekamo da vidimo da li će svedoci da dođu dobrovoljno. Kasnije ćemo da iznesemo svoja zapažanja u vezi sa bilo kakvim metodom obaveznog dovođenja svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, po vašem mišljenju vi ste nam, u stvari, rekli da za sutra nemate svedoka. Prema tome, ne bi bilo korisno da sutra imamo zasedanje.

ADVOKAT KEJ: Tako je.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, vi ćete onda uobičajeno da nas obavestite o vašem spisku svedoka do četvrtka ili petka ove nedelje, to je spisak svedoka za sledeću nedelju.

ADVOKAT KEJ: Ja ću da obavestim Pretrerno veće i sve strane na uobičajen način i dostaviću koliko god mogu informacija o sadašnjoj situaciji, tako da svi znaju kakav je razvoj situacije, uključujući i ono šta se dešava ove nedelje, a posle one prethodne informacije i o

svim mogućim namerama koje bismo imali za budući period, ukoliko je to od koristi Pretresnom veću.

SUDIJA ROBINSON: U tom slučaju rasprava je završena i nastavlja se u utorak sledeće nedelje.

Fond za humanitarno pravo